

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
Волинський національний університет імені Лесі Українки

Факультет (інститут) географічний

Кафедра економічної та соціальної географії

СИЛАБУС
вибіркового освітнього компонента
ОСНОВИ СОЦІАЛЬНО-ЕКОНОМІЧНОГО РОЗВИТКУ ТЕРИТОРІЙ

рівень вищої освіти _____ (назва дисципліни) бакалавр
спеціальності _____ (назва освітнього рівня) 106 Географія
освітньо-професійної програми Географія (шифр і назва спеціальності)
(назва освітньо-професійної, освітньо-наукової / освітньо-творчої програм)

Силабус вибіркового освітнього компонента «ОСНОВИ СОЦІАЛЬНО-ЕКОНОМІЧНОГО РОЗВИТКУ ТЕРИТОРІЙ» першого (бакалаврського) рівня вищої освіти, галузі знань *10 Природничі науки*, спеціальності *106 Географія*, освітньо-професійної програми *Географія*.

Укладач: Новосад О. В., доцент кафедри економічної та соціальної географії, кандидат економічних наук

Погоджено

Гарант освітньо-професійної програми: Міщенко О. В.

Силабус освітнього компонента затверджено на засіданні кафедри економічної та соціальної географії

Протокол № 1 від 29 серпня 2023 р.

Завідувач кафедри: Погребський Т. Г.

I. ОПИС ОСВІТНЬОГО КОМПОНЕНТА

Таблиця 1

Найменування показників	Галузь знань, спеціальність, освітня програма, освітній рівень	Характеристика вибіркового освітнього компонента
Денна форма навчання	Галузь знань <u>10 Природничі науки</u> Спеціальність <u>106 Географія</u> Освітньо-професійна програма <u>Географія</u> перший (бакалаврський) рівень вищої освіти	Вибірковий
		Рік навчання – 2
Семестр – 3		
Лекції – 10 год.		
Практичні (семінари) – 20 год.		
Лабораторні – 0 год.		
Самостійна робота – 110 год.		
Консультації – 10		
<u>Форма контролю: залік (3 семестр),</u>		
Кількість годин/кредитів 150 год./ 5 кредитів		
Мова навчання		українська

II. ІНФОРМАЦІЯ ПРО ВИКЛАДАЧА

Новосад Оксана Володимирівна

Науковий ступінь – кандидат економічних наук

Посада – доцент кафедри економічної та соціальної географії

Контактна інформація викладача: (м. т. 0505614037, Novosad.Oksana@vnu.edu.ua)

Адреса викладання курсу: вул. Банкова, 9, корпус С ВНУ імені Лесі Українки

Дні занять (<http://194.44.187.20/cgi-bin/timetable.cgi?n=700>)

III. ОПИС ОСВІТНЬОГО КОМПОНЕНТА

1. Анотація курсу

Освітній компонент «**Основи соціально-економічного розвитку територій**» розглядає та обґрунтовує синергетичний ефект функціонування регіональних соціальних та економічних систем з позицій теорій економічного зростання та використання їх основних положень у практиці керування відтворювальними процесами. Враховуючи складну ситуацію, яка склалася навколо існування і розвитку окремих регіонів України, використання природних ресурсів, охорона навколишнього середовища, вплив цих процесів на умови проживання людей, соціально-економічному розвитку територій приділяється значна увага. Адже, від економічного стану, залежить матеріальна основа існування суспільства, працевлаштування людей, покращення соціальних умов життя, забезпечення охорони здоров'я, належного медичного обслуговування, розвиток освіти та культури.

Саме відображення цих інтересів у стратегічних цілях регіонального розвитку мають бути основою сталого, збалансованого, соціально спрямованого розвитку регіону,

просторово-територіальний аспект якого і досліджується навчальним курсом. Цілями дисципліни є набуття компетентностей дослідження регіональних особливостей різних моделей економічного зростання, узагальнення основних напрямів сучасних теорій розвитку регіонів, визначення можливостей застосування стратегій розвитку й моделей економічного зростання в сучасних умовах побудови конструктивного рівноправного діалогу між центральними, регіональними, а також органами місцевого самоврядування.

2. Пререквізити і постреквізити освітнього компонента

Пререквізити

Загальні знання із шкільного курсу географії, історії, математики, інформаційних технологій та ін., у поєднанні із знаннями, отриманими при вивченні освітніх компонент на першому курсі (основи суспільної географії, історична географія з основами етногеографії, географія населення з основами демографії та ін.) дають можливість застосовувати методи теоретичного й практичного рівня пізнання для формування власної цілісної світоглядної картини світу, систематизації й узагальнення знань про розвиток геосистем, а тому, вивчення даного курсу є можливим для широкого кола слухачів без будь-яких обмежень.

Постреквізити

Вивчення даної освітньої компоненти дає можливість поєднувати розуміння суті і використання змісту найважливіших теорій та концепцій географічної науки, здатність застосовувати міждисциплінарні підходи при критичному осмисленні глобальних проблем, застосовувати розрахункові можливості сучасних персональних комп'ютерів та володіти принципами побудови моделей для оцінки аналізу та прогнозу їх сталого розвитку, а отже становитиме базу для вивчення таких дисциплін як: організаційно-економічне забезпечення стратегії економічного зростання, теорія сталого розвитку, кількісні методи в географії, просторовий аналіз, географічне моделювання і прогнозування та ін.

3. Мета та завдання освітнього компонента

Мета вивчення освітнього компонента – формування у студентів системи знань і професійних компетентностей щодо планування та реалізації соціально-економічного розвитку територій, а також розуміння сучасних підходів до управління стратегічними та тактичними змінами територій у контексті регіонального розвитку.

Основними *завданнями* освітнього компонента є:

- розглянути взаємозв'язок між економічним зростанням та соціальним розвитком територій;
- описати основні глобальні проблеми та висвітлити актуальність та пріоритети ефективного розвитку територій;
- дати визначення поняття економічного зростання регіону та регіональному розвитку як головного чинника і показника суспільного прогресу та його місце у регіональній підсистемі;
- проаналізувати соціо-економічну систему територій як сукупність соціальної, економічної, підсистем, гармонійно об'єднаних у ціле, що породжує нову якість територіального розвитку;
- розглянути теорії регіональної економіки.

У результаті вивчення освітнього компонента студенти повинні *знати*:

- Основні поняття соціально-економічного розвитку регіону;
- Економічні закони, закономірності, принципи і чинники розміщення продуктивних сил та формування економіки регіонів;
- складну систему взаємозв'язків між особливостями розвитку і розміщенням продуктивних сил та рівнем соціально-економічного розвитку регіонів з одного боку, та національною економічною безпекою – з іншого;
- теоретичні та прикладні питання соціально-економічного регіонального

- розвитку;
- наукові методи аналізу територіальної організації народного господарства;
- практичне значення регіонального підходу до управління соціально-економічним розвитком територій;
- значення зовнішньоекономічних зв'язків у соціально-економічному розвитку територій;
- стан та перспективи розвитку економіки регіонів України;

Після вивчення освітнього компонента студенти повинні *вміти*:

- аналізувати та оцінювати досягнення регіональних особливостей, що склалися в Україні та за її межами в області соціально-економічного розвитку та системи територіального управління;
- зробити оцінку стану та перспектив соціально-економічного розвитку регіонів, раціонального використання природно-господарського потенціалу та міжгалузевих комплексів і регіонів України;
- визначити навантаження території та надавати пропозиції і обґрунтовувати заходи щодо вирішення регіональних соціо-економічних проблем;
- аналізувати світові тенденції соціально-регіонального розвитку, досягнень регіональної економічної політики країн світу з оцінкою можливостей їх використання у вітчизняній практиці господарювання;
- обґрунтувати досягнення високої конкурентоспроможності продукції вітчизняного виробництва як на внутрішньому, так і на зовнішньому ринку, подолання високої залежності від імпорту окремих товарів;
- обґрунтувати ефективність функціонування народногосподарських комплексів з урахуванням їхнього територіального розміщення;

Отримання даних знань і вмінь надасть можливість майбутнім педагогам, ґрунтовніше висвітлити окремі теми шкільного курсу географії та економіки, оскільки тематику даного освітнього компонента можна впроваджувати у шкільні програми для здобувачів освіти, розроблені на основі діючого Державного стандарту базової і повної загальної середньої освіти та відповідно до положень концепції Нової української школи.

Відповідно до освітньо-професійної програми підготовки бакалавра галузі знань *10 Природничі науки*, спеціальності *106 Географія*, освітньо-професійної програми *Географія*, вивчення освітнього компонента «Основи соціально-економічного розвитку територій» сприяє формуванню компетентностей та програмних результатів навчання:

Інтегральна компетентність: Здатність розв'язувати складні спеціалізовані задачі та практичні проблеми, що характеризуються комплексністю та невизначеністю умов у професійній діяльності з географії або у процесі навчання із застосуванням сучасних теорій та методів дослідження природних та суспільних об'єктів та процесів.

Загальні компетентності:

ЗК1. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях.

ЗК2. Знання та розуміння предметної області та розуміння професійної діяльності.

ЗК3. Здатність спілкуватися державною мовою як усно, так і письмово.

ЗК5. Навички використання інформаційних і комунікаційних технологій.

ЗК7. Здатність до пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел.

ЗК8. Навички міжособистісної взаємодії.

ЗК11. Здатність реалізувати свої права і обов'язки як члена суспільства, усвідомлювати цінності громадянського (вільного демократичного) суспільства та необхідність його сталого розвитку, верховенства права, прав і свобод людини і громадянина в Україні.

ЗК12. Здатність зберігати та примножувати моральні, культурні, наукові цінності і досягнення суспільства на основі розуміння історії та закономірностей розвитку предметної області, її місця у загальній системі знань про природу і суспільство та у розвитку суспільства, техніки і технологій, використовувати різні види та форми рухової активності

для активного відпочинку та ведення здорового способу життя.

Спеціальні (фахові, предметні) компетентності:

ФК1. Здатність брати участь у плануванні та виконанні наукових та науково-технічних проєктів.

ФК2. Здатність застосовувати знання і розуміння основних характеристик, процесів, історії і складу природи і суспільства.

ФК9. Здатність до планування, організації та проведення досліджень і підготовки звітності.

ФК11. Здатність працювати в колективах виконавців, у тому числі в міждисциплінарних проєктах.

ФК12. Здатність проводити регіональні дослідження.

Програмні результати навчання:

ПРН1. Знати, розуміти і вміти використовувати на практиці базові поняття з теорії географії, а також світоглядних наук.

ПРН3. Пояснювати особливості організації географічного простору.

ПРН10. Знати цілі сталого розвитку та можливості своєї професійної сфери для їх досягнення, в тому числі в Україні.

ПРН11. Дотримуватися морально-етичних аспектів досліджень, чесності, професійного кодексу поведінки.

IV. СТРУКТУРА ОСВІТНЬОГО КОМПОНЕНТА

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин					Форма контролю* / Бали
	Усього	у тому числі				
		Лек.	Практ.	Конс.	Сам. роб.	
1	2	3	4	5	6	7
Змістовий модуль 1. Теоретико-методичні основи соціально-економічного розвитку регіону						
Тема 1. Теоретичні засади соціально-економічного розвитку територій	9,5	0,5	1		8	ДС, ІРС / 3
Тема 2. Індикатори та критерії соціально-економічного розвитку територій.	10,5	0,5	1	1	8	ДС, ІРС / 3
Тема 3. Інституційно-правова база соціально-економічного розвитку територій	9,5	0,5	1		8	ІРС / 3
Тема 4. Державна регіональна політика, об'єкти та суб'єкти державної регіональної економічної політики	10,5	0,5	1	1	8	ІРС / 3
Тема 5. Методика формування програм соціально-економічного розвитку територій	12	1	2	1	8	ДС, ІРС / 3
Тема 6. Механізм реалізації соціально-економічної політики у регіонах. Фінансові ресурси та фінансові потоки в регіонах	14	1	2	1	10	ДС, ІРС / 3
Контрольна робота № 1						КР / 25
Разом за змістовим модулем 1	66	4	8	4	50	
Змістовий модуль 2. Прикладні засади планування соціально-економічного розвитку регіону						
Тема 7. Формування стратегій соціально-економічного розвитку	12	1	2	1	8	ДС, С, ІРС / 3

територій. Алгоритм та етапи стратегічного планування.						
Тема 8. Соціально-економічний розвиток і сталий розвиток територій.	9	1	2		6	ІРС, С, / 3
Тема 9. Актуальність екологічно збалансованого розвитку регіонів України.	7,5	0,5	1		6	ДС, С, ІРС / 3
Тема 10. Соціальна мобілізація для сталого місцевого розвитку та людський сталий розвиток	9,5	0,5	1		8	ДС, С, ІРС / 3
Тема 11. Алгоритм стратегічного аналізу	12	1	2	1	8	ДС, К, С, / 3
Тема 12. Аналіз стратегій та програм регіонального соціально-економічного розвитку України	17	1	2	2	12	РМГ, К, ІРС / 3
Тема 13. Формування регіональної стратегії соціально-економічного розвитку (на прикладі Волинської області)	17	1	2	2	12	РМГ, К, ІРС / 4
Контрольна робота № 2						КР / 25
Разом за змістовим модулем 2	84	6	12	6	60	
Самостійна робота						10
Усього годин	150	10	20	10	110	100

*Форма контролю: ДС – дискусія, ДБ – дебати, Т – тести, ТР – тренінг, РЗ/К – розв’язування задач / кейсів, С – семінари, ІРС – індивідуальна робота студента, РМГ – робота в малих групах, МКР / КР – модульна контрольна робота/ контрольна робота, Р – реферат, а також аналітична записка, аналітичне есе, аналіз твору тощо.

V. ЗАВДАННЯ ДЛЯ САМОСТІЙНОГО ОПРАЦЮВАННЯ

Самостійна робота студентів включає опрацювання теоретичних основ лекційного матеріалу, вивчення окремих тем, питань, що не були розглянуті в курсі лекцій, підготовку до семінарів, яка передбачає, зокрема, конспектування наукової і навчальної літератури, підготовку доповідей та рефератів, круглих столів, презентацій.

Ефективність самостійної роботи студента викладач виявляє на практичних (семінарських) заняттях, під час тематичного опитування, перевірки конспектів, рефератів тощо.

Кожна з визначених тем містить питання для додаткового, самостійного опрацювання. Питання самостійної роботи оголошуються викладачем як на лекціях, так і під час проведення практичних занять, а також містяться в силабусі освітнього компонента, який знаходиться в каталозі освітніх програм.

Загалом, основне коло самостійної роботи студента буде стосуватись наступних питань:

№ з/п	Назва теми	Кількість годин (для денної / заочної форми навчання)
1	2	3
1	Соціально-економічний розвиток як парадигма територіального розвитку. 1.Еволюція дефініції «регіональний розвиток». 2.Передумови соціально-економічного розвитку територій. 3.Фундаментальні та прикладні засади основи територіального розвитку.	6

2	Теоретичні засади формування стратегій соціально-економічного розвитку територій 1. Теорії регіонального розвитку 2. Теорії економіки	6
3	Науковий та освітній виміри соціально-економічного розвитку територій. 1. Світові концепти соціально-економічного розвитку територій. 2. Наукові основи соціально-економічного розвитку регіону. 3. Небезпека відставання науки від потреб переходу суспільства на засади сталого розвитку.	6
4	Глобальні проблеми територій. 1. Роль сталого розвитку у вирішенні глобальних проблем територій. 2. Основні шляхи і засоби інформування населення щодо можливостей розвитку.	6
5	Соціально-економічний розвиток і сталий розвиток територій. 1. Економічний розвиток та економічне зростання територій. 2. Фактори соціально-економічного розвитку територій.	6
6	Еколого-економічні проблеми регіонального розвитку. 1. Актуальність еколого-економічного збалансованого розвитку. 2. Основні еколого-економічні проблеми регіонів України. 3. Еколого-економічні проблеми у стратегії національної безпеки. 4. Пріоритети еколого-економічного збалансованого розвитку.	6
7	Людський розвиток як головний чинник і показник суспільного прогресу. 1. Поняття людського розвитку, методи його вимірювання. 2. Рівень життя і людський розвиток на рівні регіону. 3. Здоров'я, тривалість життя і людський розвиток. 4. Гендерна нерівність і людський розвиток.	6
8	Взаємодія національних, групових, приватних інтересів на рівні регіону. 1. Конфлікти між окремими групами інтересів. 2. Перспективи подолання конфлікту. 3. Роль громадянського суспільства.	6
9	Стратегічне планування соціально-економічного розвитку регіонів України. 1. Соціально-економічний розвиток регіонів України. 2. Цілі регіонального розвитку України. 3. Національні особливості регіонального розвитку України.	6
10	Екологічно збалансований розвиток регіонів України. 1. Екологічна складова сталого розвитку суспільства. 2. Шляхи вирішення екологічних проблем в регіонах.	6
11	Соціальна мобілізація для сталого місцевого розвитку. 1. Походження ідей соціальної мобілізації. 2. Мобілізація громад цільового характеру. 3. Використання методу соціальної мобілізації у проектах.	6
12	Людський сталий розвиток територій України. 1. Програми регіонального розвитку в Україні. 2. Механізми залучення громадян до місцевого самоврядування. 3. Гендерна рівність як мета соціальної політики регіонів країни.	8
13	Деструктивні фактори економічного зростання в регіонах України. 1. Систематизація глобальних проблем в регіонах країни. 2. Регіональні програми подолання та попередження проблеми.	8
14	Стратегічне планування регіонального соціально-економічного розвитку. 1. Сутність та принципи стратегічного планування. 2. Методологія стратегічного планування.	6

15	Програмно-цільовий підхід до розвитку різних соціально-економічних систем. 1. Поняття програмно-цільового підходу регіонального розвитку. 2. Особливості формування програм регіонального розвитку.	6
16	Розробка регіональних стратегій сталого розвитку. 1. Методологія ЄС з розробки регіональних стратегій економічного зростання та її практичне застосування в Україні. 2. Процедура, способи та алгоритм розробки стратегії розвитку з врахуванням концепції сталого розвитку.	8
17	Стратегічне управління регіональним розвитком. 1. Визначення ефективних стратегій соціально-економічного розвитку в регіоні. 2. Інституційне забезпечення стратегічного планування соціально-економічного розвитку територій.	8
	Разом	110

VI. ПОЛІТИКА ОЦІНЮВАННЯ

Оцінювання знань здобувачів освіти з освітнього компонента «Основи соціально-економічного розвитку територій» здійснюється на основі результатів поточного контролю, результатів контрольних робіт та самостійної роботи здобувачів вищої освіти. Об'єктом оцінювання є програмний матеріал освітнього компонента, засвоєння якого відповідно перевіряється під час контрольних та індивідуальної робіт, а також поточного контролю, заліку.

Максимально можлива оцінка за знання програмного матеріалу з освітнього компонента – 100 балів. За поточну успішність здобувач освіти може отримати – 40 балів, за виконання контрольних робіт – 50 балів, за самостійну роботу у формі написання повідомлення, реферату, тощо – 10 балів.

Теми практичних (семінарських) занять сформовані із поєднання усних запитань для обговорення та практичних завдань і оцінюються у 3 бали.

Самостійна робота передбачає підготовку доповідей, рефератів, презентацій, тощо і оцінюється у 10 балів.

Контрольні роботи. Під час виконання контрольних робіт оцінюванню підлягають теоретичні знання та практичні навички, які здобувач освіти набув після опанування тем змістових модулів. Контрольні роботи проводиться після опрацювання тем змістовних модулів 1 та 2 і оцінюються у 25 балів кожна.

Розподіл балів за формами контролю

Поточний контроль (мах = 40 балів)													Контрольні роботи (мах = 50 балів)		Сам. робота	Загальна кількість балів
Змістовий модуль 1						Змістовий модуль 2							КР 1	КР 2		
Тема 1	Тема 2	Тема 3	Тема 4	Тема 5	Тема 6	Тема 7	Тема 8	Тема 9	Тема 10	Тема 11	Тема 12	Тема 13	25	25	10	100
3	3	3	3	3	3	3	3	3	3	3	3	4				

Політика щодо дедлайнів та перескладання

У разі відсутності студента на практичних (семінарських) заняттях з об'єктивних причин, він має право виконати завдання, передбачені планом семінарських занять та відпрацювати їх.

Відпрацювання пропущених занять має відбуватися до дати проведення останнього практичного (семінарського) заняття відповідно до розкладу, у час передбачений графіком індивідуально-консультативної роботи викладача.

Неформальна освіта при викладанні освітнього компонента

Визнання результатів навчання, отриманих у неформальній освіті здійснюється відповідно до “Положення про визнання результатів навчання, отриманих у формальній, неформальній та/або інформальній освіті у Волинському національному університеті імені Лесі Українки” (<https://is.gd/nXHAf0>)

Сертифікати участі у майстер-класах (семінарах, курсах, тощо) на тематику, яка відповідає темам курсу, є достатньою підставою для зарахування відповідних тем.

Політика щодо академічної доброчесності

Прослуховуючи цей курс, Ви погодились виконувати положення принципів академічної доброчесності:

- виконувати всі поточні завдання та підсумковий контроль самостійно без допомоги сторонніх осіб;
- списування під час контрольних заходів (в т. ч. із використанням мобільних пристроїв) заборонено;
- надавати для оцінювання лише результати власної роботи;
- не вдаватися до кроків, що можуть нечесно покращити Ваші результати чи погіршити/покращити результати інших студентів;
- не публікувати відповіді на питання, що використовуються в рамках курсу для оцінювання знань студентів.

Виявлення ознак академічної недоброчесності в письмовій роботі студента є підставою для її незарахування.

Політика, стандарти і процедури дотримання академічної доброчесності регламентовані наступними документами: Кодекс академічної доброчесності ВНУ ім. Лесі Українки, Положення про комітет з етики наукових досліджень ВНУ ім. Лесі Українки, Положення про систему запобігання та виявлення академічного плагіату у науково-дослідній діяльності здобувачів вищої освіти і науково-педагогічних працівників ВНУ імені Лесі Українки (https://ra.vnu.edu.ua/akademichna_dobrochesnist/normatyvno-pravova-baza/)

Основні платформи для комунікації викладача зі здобувачами освіти:

- Moodle (новинний форум, система приватних повідомлень, коментарі до завдань).
- Індивідуальна консультація може бути надана здобувачу освіти в аудиторії (згідно розкладу консультацій), в телефонному режимі, у формі відповіді на письмовий запит, надісланий на електронну пошту викладача.

VII. ПІДСУМКОВИЙ КОНТРОЛЬ

Оцінювання здійснюється відповідно до Положення про поточне та підсумкове оцінювання знань здобувачів вищої освіти Волинського національного університету імені Лесі Українки (<https://is.gd/LZPRWf>)

Підсумковий контроль: здійснюється за результатами *поточного контролю* (усного опитування здобувача на практичних заняттях / семінарах, розв’язування типових задач, завдань, що потребують творчої відповіді та уміння синтезувати отриманні знання і застосовувати їх під час розв’язання практичних задач) – 40б., *самостійної роботи* – 10 б., *результатів контрольних робіт* – 50 б.

Якщо у підсумку виконання всіх видів освітньої діяльності з даного освітнього компонента здобувач освіти отримує не менше 60 балів, тобто отримує бали в діапазоні від

60 до 100 балів, то цей бал може бути зарахований, як підсумкова оцінка з освітнього компонента, за умови, що форма контролю - залік. У протилежному випадку, або за бажанням підвищити рейтинг, студент складає залік, але вже під час ліквідації академічної заборгованості, при цьому бали, набрані за результатами підсумкового контролю протягом семестру, анулюються. Оцінка за залік визначається в балах (від 0 до 100) за результатами виконання завдань під час заліку. Оцінка за залік визначається за результатами усних відповідей на запитання з переліку питань до заліку та виконання практичних завдань, в балах (від 0 до 100 балів) за національною шкалою та за шкалою ECTS.

ШКАЛА ОЦІНЮВАННЯ

Переведення оцінок, виражених у балах за 100-бальною шкалою, в лінгвістичну шкалу та шкалу ECTS здійснюється наступним чином:

Оцінка в балах	Лінгвістична оцінка
90–100	Зараховано
82–89	
75–81	
67–74	
60–66	
1–59	Незараховано (необхідне перескладання)

Оцінка за освоєння курсу виставляєть ся згідно шкали оцінювання.

VIII. ЗАПИТАННЯ ДЛЯ КОНТРОЛЮ (ДО ЗАЛІКУ)

Їх чогось два блоки, треба вибрати

1. Еволюція дефініції «регіональний розвиток».
2. Передумови соціально-економічного розвитку територій.
3. Фундаментальні та прикладні засади основи територіального розвитку.
4. Теорії регіонального розвитку
5. Теорії економіки
6. Світові концепти соціально-економічного розвитку територій.
7. Наукові основи соціально-економічного розвитку регіону.
8. Небезпека відставання науки від потреб переходу суспільства на засади сталого розвитку.
9. Роль сталого розвитку у вирішенні глобальних проблем територій.
10. Основні шляхи і засоби інформування населення щодо можливостей розвитку.
11. Економічний розвиток та економічне зростання територій.
12. Фактори соціально-економічного розвитку територій.
13. Актуальність еколого-економічного збалансованого розвитку.

14. Основні еколого-економічні проблеми регіонів України.
15. Еколого-економічні проблеми у стратегії національної безпеки.
16. Пріоритети еколого-економічного збалансованого розвитку.
17. Поняття людського розвитку, методи його вимірювання.
18. Рівень життя і людський розвиток на рівні регіону.
19. Здоров'я, тривалість життя і людський розвиток.
20. Гендерна нерівність і людський розвиток.
21. Конфлікти між окремими групами інтересів.
22. Перспективи подолання конфлікту.
23. Роль громадянського суспільства.
24. Соціально-економічний розвиток регіонів України.
25. Цілі регіонального розвитку України.
26. Національні особливості регіонального розвитку України.
27. Екологічна складова сталого розвитку суспільства.
28. Шляхи вирішення екологічних проблем в регіонах.
29. Походження ідей соціальної мобілізації.
30. Мобілізація громад цільового характеру.
31. Використання методу соціальної мобілізації у проектах.
32. Програми регіонального розвитку в Україні.
33. Механізми залучення громадян до місцевого самоврядування.
34. Гендерна рівність як мета соціальної політики регіонів країни.
35. Систематизація глобальних проблем в регіонах країни.
36. Регіональні програми подолання та попередження проблеми.
37. Сутність та принципи стратегічного планування.
38. Фінансові ресурси та фінансові потоки в регіонах
39. Методологія стратегічного планування.
40. Поняття програмно-цільового підходу регіонального розвитку.
41. Особливості формування програм регіонального розвитку.
42. Методологія ЄС з розробки регіональних стратегій економічного зростання та її практичне застосування в Україні.

43. Процедура, способи та алгоритм розробки стратегії розвитку з врахуванням концепції сталого розвитку.

44. Визначення ефективних стратегій соціально-економічного розвитку в регіоні.

45. Інституційне забезпечення стратегічного планування соціально-економічного розвитку територій.

ПИТАННЯ І ЗАВДАННЯ ДЛЯ КОНТРОЛЮ

1. Поняття та походження термінів «регіон», «район», «соціально-економічний розвиток».
2. Поняття та походження терміну «соціально-економічний розвиток територій».
3. Особливості планування територій.
4. Цілі та завдання стратегії регіонального розвитку України.
5. Критерії стратегії регіонального розвитку України.
6. Централізація і децентралізація та їх роль у сучасних стратегіях.
7. Концентрація та деконцентрація та їх роль у сучасних стратегіях.
8. Регіон в адміністративно-територіальній системі України.
9. Теорії соціально-економічного розвитку територій.
10. Суб'єкти та об'єкти формування стратегії регіонального розвитку.
11. Координація процесів стратегічного планування на регіональному та місцевому рівні.
12. Складові соціально-економічного розвитку територій.
13. Аналіз соціально-економічного розвитку регіонів, методологія його проведення.
14. Характеристика основних проблем соціально-економічного розвитку територій.
15. Основні пріоритети державної регіональної політики на відповідний період.
16. Методика визначення стратегії регіонального розвитку.
17. Інструментами реалізації стратегії соціально-економічного розвитку територій.
18. Моніторинг та оцінювання соціально-економічного розвитку територій.
19. Проведення маркетингових досліджень соціально-економічного розвитку територій.
20. Комунікативне забезпечення процесу стратегічного планування.
21. Специфіка реформи територіального розвитку України на сучасному етапі.
22. Поняття «Єврорегіон» та специфіка їх розвитку.
23. Порівняльний аналіз розвитку єврорегіонів (на прикладі євро регіону «Буг»).
24. Порівняльний аналіз соціально-економічного розвитку територій пострадянських країн.
25. Аналіз та тенденції сучасної політики регіонального розвитку ЄС.
26. Види та методи аналізу соціально-економічного розвитку територій.
27. Стратегічний аналіз соціально-економічного розвитку територій.
28. Оцінювання сталості розвитку регіону та його критерії.
29. Прогнозування: поняття, сутність, форми та методи.
30. Прогнозування соціально-економічного розвитку територій.
31. Підходи до фінансового вирівнювання місцевих бюджетів.
32. Бюджетний механізм економічного зростання регіону.
33. Система оподаткування на обласному та районному рівнях.
34. Розподіл бюджетних повноважень між рівнями влади.
35. Напрями співробітництва з міжнародними фінансовими організаціями й інституціями.
36. Основні шляхи вирішення соціально-економічних проблем територій.
37. Особливості формування та розвитку земельної власності на регіональному рівні.
38. Державний земельний кадастр: призначення та складові.
39. Просторовий соціально-економічний розвиток територій.
40. Схема стратегічного планування територій.

41. Методологія демографічного прогнозування територій.
42. Методологія економічного прогнозування територій.
43. Підходи до визначення економічних тенденцій в регіоні.
44. Роль стратегічного планування у забезпеченні соціально-економічного розвитку територій.
45. Стратегічне планування розвитку регіонів: основні етапи та їх характеристика.
46. Аналітичні інструменти обґрунтування вибору пріоритетів соціально-економічного розвитку територій.
47. Організація стратегічного планування соціально-економічного розвитку територій.
48. Форми та методи залучення громадськості до стратегічного планування.
49. Моніторинг та оцінювання як складові стратегічного планування.
50. Проблеми застосування інновацій в територіальному управлінні України.
51. Методи пошуку рішень для формування інновацій територіального управління.
52. Ризики в інноваційній діяльності регіональних органів влади: типологія та методи управління.
53. Способи виходу з кризової ситуації в територіальному управлінні.
54. Перешкоди здійснення державного регулювання кризових явищ територій.
55. Загальні засади моделювання логістичної системи в територіальному управлінні.

IX. РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА ТА ІНТЕРНЕТ-РЕСУРСИ

Рекомендована література:

1. Берданова О. В., Вакуленко В. М., Валентюк І. В., Ткачук А. Ф. Стратегічне планування розвитку об'єднаної територіальної громади: навч. посіб. К. : 2017. 121 с.
2. Берданова О., Фишко Є. Оперативне планування стратегії територіального розвитку: практичний посібник. Швейцарсько-український проект «Підтримка децентралізації в Україні» DESPRO. К. : ТОВ «Софія-А». 2015. 48 с.
3. Вакуленко В. Місцевий економічний розвиток: посібник для викладача. К.: Проект «ПРОМІС», 2018. 103 с.
4. Дикань В. Д., Зубенко В. О., Токмакова І. В. Стратегічне управління: Навч. посіб. К.: Центр навчальної літератури, 2019. 272 с.
5. Ковтун О. І. Регіональна економіка :практиум. Львів : Вид-во ЛТЕУ, 2018. 198 с.
6. Кулявець В.О. Прогнозування соціально-економічних процесів: Навч. пос. К.: Кондор, 2016. 194 с.
7. Олійник Я. Б. Регіональна економіка: навчальний посібник (2-є вид. змін. і доп.) / за ред. Я.Б. Олійника. К. : КНТ, Видавець Фурса С. Я., 2008. 444 с.
8. Планування розвитку територіальних громад. Навчальний посібник для посадових осіб місцевого самоврядування / Г. Васильченко, І. Парасюк, Н. Єременко / Асоціація міст України К., ТОВ «ПІДПРИЄМСТВО «ВІ ЕН ЕЙ», 2015. 256 с.
9. Прогнозування соціально-економічних процесів: :навчальний посібник для студентів напряму підготовки 6.030502 "Економічна кібернетика" денної форми навчання / Т. С. Клебанова, В. А. Курзенев, В. М. Наумов та ін. Х. : ХНЕУ ім. С. Кузнеця, 2015. 656 с.
10. Регіональна економіка : підручник / за ред. Є. П. Качана. Тернопіль : ТНЕУ, 2008. 800 с.
11. Сухоруков А. І., Харазішвілі Ю. М. Моделювання та прогнозування соціально-економічного розвитку регіонів України: монографія. К. : НІСД, 2012. 368 с.
12. Хвесик М. А., Горбач Л. М., Пастушенко П. П. Розміщення продуктивних сил та регіональна економіка :навч. посібн. К. : Кондор, 2005. 344 с.

Додаткова:

1. Вербовська Л. С., Дзвінчук Д. І., Петренко В. П., Ясінська Й. Дев'ять нарисів з управління змінами : Навч. посіб. за заг. ред.проф. В. П Петренка. Івано-Франківськ: Місто НВ. 2018. 164 с.
2. Возняк Г. В. Регіональний розвиток: сутність і методологічна основа. Регіональна економіка. 2015. № 3. С. 34-43. Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/regek_2015_3_6
3. Інновації в регіональному управлінні // Основирегіонального управління в Україні: підручник // авт.-упоряд. : В. М. Вакуленко, М. К. Орлатий, В. С. Куйбіда та ін.; за заг. ред. В. Вакуленка, М. Орлатого. К. : НАДУ, 2012. 576 с.
4. Інструменти регіонального розвитку в Україні : навч. посібн. / за ред. В.М.Вакуленка, О.В.Берданової. К. : НАДУ, 2013. 286 с. (Розділи 5, 6).
5. Керівництво з управління проектом циклом / підготовлено Робочою групою, 2004. Режим доступу: http://www.europa.eu.int/comm/europeaid/qsm/index_en.htm.
6. Мельник В.В. Теоретичні засади соціально-економічного розвитку регіону як складова державного регулювання економіки. Економіка і суспільство. 2018. № 17. С. 125-128.Режим доступу: https://economyandsociety.in.ua/journals/17_ukr/18.pdf
7. Новосад О. В., Матійчук Л. П., Павлова О.М. Цілі та основні орієнтири енергетичної безпеки за умов економіки військового часу. *Науковий журнал Вісник Хмельницького національного університету*: економічні науки. 2022. №2, Том 1. С. 154-160.URL : [https://doi.org/10.31891/2307-5740-2022-304-2\(1\)-21](https://doi.org/10.31891/2307-5740-2022-304-2(1)-21)
8. Новосад О. В., Матійчук Л. П., Павлова О.М. ДЕРЖАВНІ ТА РИНКОВІ ШЛЯХИ РЕГУЛЮВАННЯ СИСТЕМИ ЕНЕРГЕТИЧНОЇ БЕЗПЕКИ. *"Наука і техніка сьогодні"*, Серія "Економіка". Випуск № 5(5) 2022. С. 139-152.
9. Novosad O., Pavlova O., Pavlov K. et al. (2021) Strategic Priorities for Socio-economic Development of Ukraine in Comparison with the Republic of Poland. In: Karwowski W., Ahram T., Etinger D., Tanković N., Taiar R. (eds) Human Systems Engineering and Design III. IHSED 2020. *Advances in Intelligent Systems and Computing*, vol 1269. Springer, Cham. https://doi.org/10.1007/978-3-030-58282-1_49
- 10.Новосад Оксана, Матійчук Любомир. ASSESSMENT OF THE LEVEL OF POTENTIAL THREATS TO THE ENERGY SECURITY SYSTEM OF UKRAINE: PECULIARITIES OF IDENTIFICATION AND PREVENTION. Проблеми раціонального використання соціально-економічного, еколого-енергетичного потенціалу України та її регіонів: матеріали V Міжнародної науково-практичної конференції ГО "ІЕЕЕД", (15 лютого 2023 року), м. Луцьк: ФОП Мажула Ю.М., 2023. С. 131-137.
- 11.Сич Н.А. Управління регіональною інфраструктурою: дистанційний курс (опорний конспект лекцій, методичні рекомендації до курсу, глосарій, електор. біб-ка) [Електронний ресурс]. К. : НАДУ, 2012.
- 12.Ткачук А., Кашевський В., Мавко П. Стратегічне планування у громаді (навчальний модуль). К. : Легальний статус, 2016. 96 с.
- 13.Моніторинг процесу децентралізації та реформування місцевого самоврядування станом на 10 лютого 2019 року. [Електронний ресурс]. Режим доступу: https://storage.decentralization.gov.ua/uploads/library/file/378/10.02.2019_ukr.pdf
- 14.Методичні рекомендації щодо впровадження та застосування гендерно орієнтованого підходу в бюджетному процесі. Наказ Міністерства фінансів України 02.01.2019 року № 19. *Публічне управління в забезпеченні сталого (збалансованого) розвитку*: [навч. посіб.] / Т. К. Гречко, С. А. Лісовський, С. А. Романюк, Л. Г. Руденко. Херсон: Грінь Д.С., 2015. 264 с.
- 15.Методичні рекомендації щодо формування і реалізації стратегічних і програмних документів соціально-економічного розвитку об'єднаної територіальної громади. [Електронний ресурс]. Режим доступу: <https://decentralization.gov.ua/library>
- 16.Методичні рекомендації щодо формування регіональних стратегій розвитку: Наказ Міністерства економіки та з питань європейської інтеграції України від 29.07.02 №224.

Нормативно-правові документи

1. Державна стратегія регіонального розвитку на період 2021-2027 рр. URL: <https://www.kmu.gov.ua/npas/pro-zatverdzhennya-derzhavnoyi-strategiyi-regionalnogo-rozvitku-na-20212027-t50820>
2. Про державне прогнозування та розроблення програм економічного та соціального розвитку України : Закон України : прийнятий 23 берез. 2000 р. № 1602. URL: <http://zakon1.rada.gov.ua/laws/show/1602-143>.
3. Про засади державної регіональної політики: Закон України від 5 лют.2015 року № 156-VIII. URL: <http://www.rada.gov.ua>.
4. Про затвердження Методики розроблення, проведення моніторингу та оцінки результативності реалізації регіональних стратегій розвитку та планів заходів з їх реалізації: Наказ Міністерства регіонального розвитку, будівництва та житлово-комунального господарства України від 31 берез. 2016 р. № 79. URL: http://www.minregion.gov.ua/wp-content/uploads/2016/05/Nakaz-Minregionu.79_31.03.16.pdf.
5. Про державні цільові програми : Закон України : прийнятий 18 берез. 2004 р. № 1621-IV. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1621-15>
6. Наказ Міністерства регіонального розвитку, будівництва та житлово-комунального господарства України «Про затвердження Методичних рекомендацій щодо формування і реалізації прогнозних та програмних документів соціально-економічного розвитку об'єднаної територіальної громади» від 30.03.2016 р № 75. *Офіційний веб сайт Мінрегіону*. URL: <http://www.minregion.gov.ua/uncategorized/nakaz-minregionu-vid-30-03-2016-%75pro-zatverdzhennyametodichnih-rekomendatsiy-shhodo-formuvannya-i-realizatsiyiprognoznihta-programnih-dokumentiv-sotsialno-ekonomichnogorozvitku-ob-yednanoyi-t/>

Ресурси мережі Інтернет

1. Децентралізація. URL: <https://decentralization.gov.ua/>
2. Офіційний сайт Верховної Ради України. URL: <http://zakon3.rada.gov.ua>.
3. Офіційний сайт Міністерств а регіонального розвитку, будівництва та житлово-комунального господарства України URL: <https://minregion.gov.ua>.